

MISJA PÓŁNOCNA

parafii, 3 filie, 141 856 katolików, 78 kapłanów diec., 16 zak.; po zawarciu 1929 konkordatu między Stolicą Apost. a Prusami niem. tereny m.p. zostały włączone do diec. Osnabrück.

J. Metzler, *Die apostolischen Vikariate des Nordens*, Pa 1919; G. Hellinghausen, *Der Kampf um die Apostolischen Vikare des Nordens* J.Th. Laurenti und C.A. Lüpkke, R 1987; H.G. Aschoff, LThK VII (1998³) 905-906.

Tomasz Moskal

MISJA ŚWIATOWA i EWANGELIZACJA, Komisja do spraw Misji Światowej i Ewangelizacji, Commission on World Mission and Evangelism (CWME), organ kontynuujący działalność → Międzynarodowej Rady Misyjnej (MRM), powstały 19 XI 1961 w wyniku włączenia jej do → Eklezjalnej Rady Kościołów (I i; ERK) na → Delhijskim Zgromadzeniu Ogólnym.

Z inicjatywy M.Ś. i E. odbyły się świat. konferencje mis.: 1963 w mieście Meksyk (tematem była „misja na sześciu kontynentach”), 1972-73 w Bangkoku (zajmowano się zagadnieniem niesprawiedliwości we wzajemnych stosunkach między tzw. 1. a 3. światem oraz między Kościołami), 1980 w Melbourne (poświęcona radykalnym aspektom Ewangelii – „przyjściu królestwa Bożego”, będącego konsekwencją osobistego nawrócenia i przemiany), 1989 w San Antonio w Stanach Zjedn. (rozważano stosunek chrześcijaństwa do in. religii), 1996 w Salwadorze w Brazylii (dyskutowano nad relacjami między Ewangelią a kulturą oraz własną tożsamością kulturową; odrzucono prozelityzm, przypominano wezwanie do mis. współpracy, zwł. w kontekście rozpadu ZSRR i przemian w Europie Środk.-Wsch.) i 2005 w Atenach (ok. 500 uczestników – reprezentujących prawie wszystkie współcz. tradycje chrześc. – podkreślało przekonanie, że gł. celem misji jest Boże posłanie do dzisiejszego Kościoła i świata, wynikające z aktywnego otwarcia się na natchnienia i działanie Ducha Świętego) – była to pierwsza świat. konferencja w kraju o prawosł. większości mieszkańców.

M.Ś. i E. stała się – obok → Praktycznego Chrześcijaństwa oraz → Wiary i Ustroju – trzecim gł. nurtem ekum. w ERK; pozostaje ona jednak jednostką samodzielną, zachowującą swój statut i prawo zwoływania własnych świat. konferencji; jej zasługą jest zmiana myślenia i działania z formacji misjonarzy i tzw. misji „w krajach zamorskich” na misję „na sześciu kontynentach”, skoncentrowaną na przygotowywaniu całego Ludu Bożego do przepowiadania Dobrej Nowiny słowem i czynem.

Część członków MRM, przeciwna pełnej integracji M.Ś. i E. z ERK z obawy o utratę specyficznego charakteru mis., utworzyła instytucję paralelną – Lozański Komitet na Rzecz Ewangelizacji Świata (Lausanne Committee for World Evangelization).

Report to the Final Assembly of the I.M.C. and the Third Assembly of the W.C.C., La 1961; K. Karski, *Dążenia ekumeniczne we współczesnym świecie*, Wwa 1974, 1986⁷, 139-144; L. Newbigin, *GÖB III* 246-265; *Orientierung Ökumene. Ein Handbuch*, B 1979, 73-80 (bibliogr.); P. Löffler, H.W. Gensichen, *Ökumene-Lexikon*, F 1983, 1987⁷, 827-828, 833-836 (bibliogr.); A.J. van der Bent, *Historical Dictionary of Ecumenical Christianity*, Metuchen 1994, 272-277; A.F. Walls, *TRE XXIII* 54-59 (bibliogr.); K. Karski, *Główne nurty ruchu ekumenicznego*, w: *Ku chrześcijaństwu jutra*, Lb 1996, 1997, 290; P. Neuner, *Ökumenische Theologie. Die Suche nach der Einheit der christlichen Kirchen*, Da 1997, 29-30; J. Bosch Navarro, *Diccionario de ecumenismo*, Navarra 1998 (*Ekumenizm. Mały słownik*, Wwa 2007, 218); W. Günther, LThK VII (1998³) 315; J.A. Scherer, *The Encyclopedia of Christianity*, GrR 2001, II 727-728.

Stanisław Józef Koza, Andrzej Pietrzak

MISJA WEWNĘTRZNA, Ewangelickie Stowarzyszenie dla Misji Wewnętrznej (Evangelischer Verein für Innere Mission), stowarzyszenie o charakterze charytatywnym zał. 1848, działające w ramach szeroko rozumianej diakonii protest. (→ diakonisa II).

Termin m.w. po raz pierwszy użyty został przez J. Lücke'a w Getyndze na początku 40. lat XIX w., a powstanie organizacji jest związane z grupą ewangelików kierowaną przez J.H. Wicherna i zał. przez niego 1833 domem wychowawczym dla dzieci dotkniętych mor. i fiz. nędzą; podczas zjazdu w Wit-

tenberdze 1848 Wichern przedstawił teol. motywację, podstawy i cele m.w.; powołano wówczas Centr. Stowarzyszenie M.W., a 1849 zorganizowano jego pierwszy kongres; zgodnie z gł. motywem diakonii ewang., ujmowanym w hasło: „Przez człowieka i dla człowieka, pomagać słabszym, gdy potrzebują pomocy”, kośc. środowiska w krajach ewang. zakładały szpitale, domy sierot, przytuliska dla kalek, starców, nieuleczalnie chorych, domy wychowawcze dla ludzi z marginesu społ.; obecnie m.w. w Niemczech i in. państwach z licznymi wspólnotami ewang. tworzy sieć autonomicznych jednostek (m.in. Hessische Landesverein für Innere Mission); lokalnie oddziały mają własne statuty określające ich strukturę i cele odpowiednio do charakteru dzieł charytatywnych; niektóre podejmują działalność gosp. wspomagającą realizację celów statutowych; m.w. w sposób zorganizowany odpowiada na przejawy ubóstwa ekon., socjalnego, społ.-poli. lub kulturowego; jej gł. dziełami są: szpitale i ośrodki rehabilitacyjne, domy opieki dla osób starszych, stacje socjalne, mieszkania dla niepełnosprawnych i psychicznie chorych, warsztaty dla niepełnosprawnych, poradnie dla bezrobotnych, bezdomnych, chorych psychicznie, przesiedleńców, rodzin, osób zadłużonych, zagrożonych nałogiem, domy pobytu dziennego dla dzieci, poradnie dla młodzieży zagrożonej moralnie, domy opieki dla samotnych matek.

E. Holz, *Misja wewnętrzna*, Zwiastun Ewangelicki (1899) z. 1; A. Buzek, *Historia Kościoła*, Cieszyn 1925, Wwa 1957²; M. Marczewski, *Johann Hinrich Wichern – odnowiciel Kościoła protestanckiego*, ChS 14(1982) z. 1, 54-59; G.K. Schäfer, T. Strohm, *Diakonie – biblische Grundlagen und Orientierungen*, Hei 1998; W. Brandt, *Für eine bekennende Diakonie. Beiträge zu einem evangelischen Verständnis des Diakonats*, Nk 2001.

Piotr Nitecki

MISJE (łac. *missio* posłanie), ewangelizacyjna działalność Kościoła wśród niechrześcijan (*ad gentes*), wynikająca z woli i polecenia Jezusa Chrystusa, wyrażonych w → nakazie misyjnym; m. objęto najpierw → Europę (III), a nast. → Afrykę (II B), → Azję (II B), → Amerykę Północną (II A, B), → Amerykę Łacińską (II A, B), → Australię (II A) i → Oceanie; obecnie m. prowadzone są w Afryce, Ameryce Łac., Australii, Azji i Oceanii; odpowiada za nie Kongr. Ewangelizacji Narodów.

Ryszard Dziura

„MISJE KATOLICKIE”, miesięcznik popularnonauk. poświęcony tematyce mis. wydawany przez jezuitów w Krakowie (1882-1936), a nast. w Warszawie (1937-39); jego inicjatorami byli: H. → Jackowski, J.W. → Hołubowicz, W. Zaborski i S. → Żałęski; początkowo redakcja działała w ramach wydawnictwa Apostolstwa Modlitwy, kontynuując też wydawanie „Roczników Rozkrzewiania Wiary”; ukazało się 58 roczników M.K., wydawanych w nakładzie 1000-3000 egz.; w piśmie publikowano dokumenty pap. dotyczące działalności mis. Kościoła, artykuły hist., listy i wiadomości o pracy misjonarzy pol. (szczeg. z placówek w Afryce i Azji), informacje o życiu Polonii w Ameryce, nekrologi i recenzje; do jego red. należeli m.in. M. → Czerwiński i J. Krzyszkowski.

M. Czerwiński, *O wydawnictwie M.K.*, NWiad 6(1921-23) 58-62; J. Krzyszkowski, *Redakcja M.K. (Kilka dat i nazwisk z pierwszego pięćdziesięciolecia)*, MK 51(1932) 27-31; Grzebień 427-428.

Ryszard Dziura

MISJE LUDOWE, nadzwyczajny środek duszpasterskiej działalności Kościoła stosowany w parafiach w celu rel.-mor. odnowy wiernych.

1. Geneza – M.I. mają genezę w bulli pap. Pawła III *Regimini militantis Ecclesiae* z 1540, zatwierdzającej zakon jezuitów, w której misje zostały odniesione do wędrownego głoszenia słowa Bożego na mocy udzielonego przez Kościół mandatu, skierowanego do katolików, niekatolików oraz pogan; z kolei pap. → Grzegorz XV w bulli *Inscrutabili divinae providentiae* przekazał Kongr. Rozkrzewiania Wiary obowiązki prowadzenia misji wśród wyznawców in. religii, a także katolików, zwł. w konfrontacji z protestantyzmem (→ jezuci